

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius,
tel. +370 602 65354, el. p. prezidiumas@lma.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 111958852

Lietuvos Respublikos
švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

2022-05-19 Nr. 01-3-48

Pastabos ir pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 52, 53, 56, 58, 59, 60, 65, 66, 67, 71, 72, 72¹, 73, 75³, 77 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo projekto

Lietuvos mokslų akademija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 52, 53, 56, 58, 59, 60, 65, 66, 67, 71, 72, 72¹, 73, 75³, 77 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto 3 straipsnyje, kuriuo keičiama Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSĮ) 11 str. 4 d., ir nustatoma kad, kolegijos, vykdančios antrosios pakopos kolegines studijas, gali savo pavadinime nurodyti žodžius „taikomųjų mokslų universitetas“. Mūsų nuomone, ši teisės norma prieštarauja MSĮ 7 str. 1 daliai, kurioje nustatytos 2 aukštųjų mokyklų rūšys (tipai): „Aukštosios mokyklos yra dviejų tipų: universitetai ir kolegijos“. Teikiame projekte atsiranda nauja aukštosios mokyklos rūšis (tipas) „taikomųjų mokslų universitetas“, kuris „iškrenta“ iš MSĮ 7 str. 1 d. nustatytų aukštųjų mokyklų rūšių (tipų) konteksto. Projekto 3 straipsnyje, kuriuo keičiama – MSĮ 11 str. 4 d., pirmame sakinyje nustatyta, kad „kolegijos, vykdančios trumposios pakopos ir kolegines pirmosios pakopos studijas, pavadinime lietuvių ir anglų kalbomis negali būti žodžio „universitetas“. Projekto 3 straipsnyje, kuriuo keičiama MSĮ 11 str. 4 d. 2 sakinyje teigiama, kad „kolegijos, vykdančios antrosios pakopos kolegines studijas, gali savo pavadinime nurodyti žodžius „taikomųjų mokslų universitetas“. Atkreiptinas dėmesys, kad kolegijos, vykdančios antrosios pakopos kolegines studijas, tikėtina, vykdys ir pirmosios pakopos kolegines studijas, tad tokiu atveju vis tiek pavadinime negalės naudoti žodžio „universitetas“. Manome, kad kolegijos savo pavadinime visais atvejais negalėtų (neturėtų) nurodyti žodžių „taikomųjų mokslų universitetas“. Manytumėme, kad tai sukeltų nereikalingą sumaištį mokslo ir studijų sistemoje. Manome, MSĮ nustatant, kad „kolegijoje turi būti atliekami taikomieji moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra ir (arba) plėtojamas profesionalusis menas...“ neatrodo pagrįstas ir logiškas, nes vis dėlto kolegijų paskirtis yra sietina su profesiniu rengimu.

2. Abejotina, ar tikslinga MSĮ 64¹ papildyti straipsniu (Projekto 16 str.), kuriame įteisinama sudėtingesnė, dubliuojanti hierarchinė sistema – mokslo ir studijų institucijų tyrėjų karjerą sudarančios keturios pakopos. Šių tyrėjų pakopų įvedimas pareikalaus papildomų žmogiškųjų, finansinių ir organizacinių išteklių: konkursų, komisijų, nuostatų rengimo, ir dar labiau biurokratizuos sistemą, bei neaišku, kuo tai bus pranašiau už dabar egzistuojančią pedagoginių ar mokslo pareigybių klasifikaciją.

3. Projekto 8 str. 2 d., kuriuo keičiama MSĮ 38 str., nustatoma, kad „sprendimą dėl valstybinio universiteto reorganizavimo priima Seimas Vyriausybės teikimu, įvertinęs universiteto tarybos nuomonę“. Projekto 8 str. 3 d. nustatoma, kad reorganizavimo procedūroms pradėti reikalingas universiteto tarybos ir senato nuomonių įvertinimas. Manytina, kad šias MSĮ projekto nuostatas būtina tarpusavyje suderinti.

4. Atsižvelgiant į keičiamo MSĮ 65, 66, 67 straipsnius, mokslo ir studijų sistemoje įvedama net 13 dėstytojų, mokslininkų ir tyrėjų pareigybių: profesorius, docentas, asistentas, jaunesnysis asistentas, vyresnysis lektorius, lektorius, dėstytojas praktikas, vyriausiasis mokslo darbuotojas, vyresnysis mokslo darbuotojas, mokslo darbuotojas, mokslo stažuotojas, jaunesnysis mokslo darbuotojas, tyrėjo padėjėjas. Manome, kad detalizacija yra per smulki. Manytina, kad tai per ilga karjeros grandinė, kai dabar versle ir valstybės tarnyboje karjera daroma labai skubiai ir ankstinama Seimo ir Europos Parlamento narių amžiaus riba.

5. Projekto 17 straipsnyje, MSĮ 65 straipsnio 8 dalyje nustatoma, kad „Aukštosios mokyklos gali nustatyti įvairias dėstytojų praktikų pareigybes“, kas sudarys prielaidas, jog universitetai ar kolegijos galės

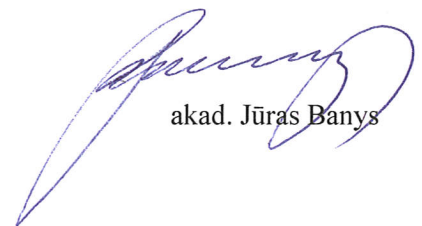
savo nuožiūra nustatyti „profesinio profesoriaus“, „profesinio docento“ pareigybes ir kt. Neaišku, kiek tai paremta tarptautine praktika. Manytumėme, kad praktikų pritraukimas į aukštąsias mokyklas turėtų būti skatinamas atlyginimo dydžiu, o ne dirbtiniais mokslo ar pedagoginiais vardais. Kolegijų dėstytojų noras turėti pedagoginius vardus galėtų būti realizuojamas tik gerai įvertinus Europos Sąjungos valstybių praktiką. Jei vis dėlto ketinama nustatyti profesinių dėstytojų-praktikų pareigybes, manytumėme, kad tam pakaktų tokių kategorijų kaip „profesinis vyresnysis lektorius“, „profesinis lektorius“.

6. Projekto 21 straipsnyje, kuriuo keičiama MSĮ 72 straipsnio 3 dalis, nustatoma, kad „Kandidatus dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigoms eiti vertina priėmimo komisija, sudaroma mokslo ir studijų institucijų nustatyta tvarka. Ne mažiau kaip vieną trečdalį priėmimo komisijos narių sudaro šioje mokslo ir studijų institucijoje nedirbantys asmenys, o aukštosiose mokyklose – papildomai ne mažiau kaip vienas iš jų – studentų atstovybės (jeigu jos nėra – studentų visuotinio narių susirinkimo (konferencijos) deleguotas atstovas“. Manytina, kad toks teisinis reglamentavimas yra perteklinis ir parodo nepasitikėjimą mokslo ir studijų institucijų autonomija bei savivalda. Manome, kad toks reglamentavimas apsunkina komisijų sudarymą, išorės narių parinkimą, jų dalyvavimą komisijų veikloje ir atlygio už darbą gavimą.

7. Projekto 21 straipsnyje (MSĮ 72 straipsnio 9 dalyje) nustatyta, kad į jaunesniojo asistento ir jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigas asmenys priimami mokslo ir studijų institucijos nustatyta tvarka. Kandidatai į šias pareigas turi tenkinti reikalavimus ne žemesnius nei kaip nustatyta šio įstatymo 65 straipsnio 5 dalyje ir 66 straipsnio 6 dalyje. Jie yra įdarbinami pagal terminuotas darbo sutartis, truncančias ne ilgiau nei iki daktaro disertacijos gynimo datos, su galimybe pratęsti darbo sutartį iki vienerių metų. Dėl Kaip tiksliai žinoti disertacijos gynimo datą įdarbinant jaunesnius asistentus ir jaunesnius mokslo darbuotojus ir kodėl jaunesniais mokslo darbuotojais iki konkurso negalima dirbti ilgiau nei metus. O jeigu jie neapgins daktaro disertacijos, ar negalės būti jaunesniaisiais asistentais ar mokslininkais?

8. Manome, kad MSĮ projekte neaiškiai apibrėžta dėstytojų klasifikacija universitetuose, siejant juos su tyrėjų klasifikacija. Esant MSĮ projekte nustatytam reglamentavimui, profesoriumi gali tapti tik pirmaujantis tyrėjas, vadinasi, jis pirmiausia turi tapti pirmaujančiu tyrėju, o tik paskui užimti profesoriaus pareigas. Manome, nelogiška ir nepagrįsta skirstyti dėstytojus į asistentus ir jaunesnius asistentus – juk iš esmės jie atlieka tą pačią funkciją.

Prezidentas

akad. Jūras Banys